

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Udeta,
ki se mu pridružuje sodnik dr. Šinkovec

1. Že k odločbi št. U-I-279/96, ki se tudi nanaša na odlok o razpisu zakonodajnega referendumu za volitve v državni zbor in ki prav tako obravnava vprašanje, kolikšen rok je dopusten med objavo akta o razpisu referendumu in dnem razpisa referendumu, sem dal ločeno mnenje, na katerega se v celoti sklicujem. Zlasti se sklicujem na točke 1-4 tega ločenega mnenja. Že takrat sem zavzel stališče, da bi referendum o volilnem sistemu, izveden istočasno z volitvami ali časovno v neposredni bližini dneva volitev, ogrožal volilno pravico iz 43. člena v zvezi z 80. členom Ustave Republike Slovenije. Prišlo bi namreč do prepletanja propagande za referendum in propagande za volitve, posebej nepregledno pa bi bilo financiranje propagande za referendum, za katero Zakon o volilni kampanji ne velja. Za propagando za referendum torej ne veljajo omejitve o višini sredstev, ki jih organizator volilne kampanje sme porabiti za njeno financiranje. Že takrat sem zavzel stališče, da sta referendum o volilnem sistemu in same volitve tudi ustavno-pravno in ne le politično v medsebojni zvezi in da izvedba referendumu o volilnem sistemu tik pred volitvami, na dan volitev ali takoj po volitvah ogroža volilno pravico.

2. Vendar pri ocenjevanju nove 3. in 4. točke odloka o razpisu zakonodajnega referendumu za volitve v državni zbor, ki jo obravnava odločba št. U-I-304/96, ni bilo treba več ocenjevati, ali je izvedba referendumu o volilnem sistemu na sam dan volitev v državni zbor v skladu z Ustavo in zakonom ali ne, temveč, ali je glede na ustavne določbe, določbe Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (v nadaljevanju: ZRLI) ter glede na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-279/96 v nasprotju z Ustavo in zakonom premaknitev dneva izvedbe referendumu za en mesec po izvedbi volitev v državni zbor.

Pri tej oceni pa je treba upoštevati, da je Ustavno sodišče v svoji odločbi št. U-I-279/96 le svetovalo državnemu zboru, naj za dan referendumu določi dan, ko bodo izvedene volitve v državni zbor. V tej odločbi je Ustavno sodišče zavzelo stališče, da je treba upoštevati, da so po ZRLI določeni relativno kratki roki za vsa dejanja v postopku med vložitvijo zahteve za razpis referendumu in izvedbo referendumu in da od objave akta o razpisu referendumu do dneva, ki je določen kot dan razpisa, ne sme preteči več kot 15 dni, "razen če obstajajo utemeljeni razlogi tehnične oziroma instrumentalne narave". Pri tem je Ustavno sodišče primeroma navedlo dva taka utemeljena razloga in sicer potrebo po določitvi dneva glasovanja na referendumu na nedeljo ali drug dela prosti dan in potrebo določiti dan glasovanja na dan, ki omogoča racionalno in ekonomično izvedbo referendumu (na primer istočasno z volitvami ali izven obdobja daljših praznikov, počitnic ipd.). Zlasti zadnji primer seveda omogoča prestavitvev referendumu tudi za mesec dni ali več, saj večina volilcev izkorišča svoje dopuste julija in avgusta. Tak utemeljen razlog pa je po mojem mnenju tudi primer, ko bi se izvedle ob upoštevanju 15-dnevnega roka, ki naj praviloma velja za dopustni rok med objavo akta o razpisu referendumu in dnevom, ki je določen kot dan razpisa, volitve istočasno z referendumom oziroma tik pred ali tik po referendumu o volilnem sistemu. Taka ocena državnega zbora po mojem mnenju ne predstavlja kršitve ustavne in zakonske ureditve o referendumu, pa tudi ne nespoštovanja odločbe Ustavnega sodišča. 3. Čeprav ni moja navada komentirati obrazložitve večinske odločbe, pa moram vendarle izraziti nestrinjanje z ostrimi ocenami "da je državni zbor zaradi političnih ciljev namenoma kršil zakon" (drugi odstavek 7. točke obrazložitve) in celo da je državni zbor z neupoštevanjem odločbe Ustavnega sodišča "ogrozil ravnovesje v ustavnem sistemu, ki temelji na spoštovanju z Ustavo in zakoni določenih medsebojnih razmerij organov oblasti" (opredelitev v drugem odstavku 15. točke obrazložitve).

Glede na to, da je Ustavno sodišče samo dopustilo preložiti dan referendumu zaradi razlogov "tehnične in instrumentalne narave" in da državni zbor ni sledil le svetovalnemu mnenju Ustavnega sodišča, da istočasnost dneva volitev in dneva referendumu ter prekrivanje referendumske in volilne kampanje ne predstavlja takega opravičljivega razloga, so take ostre ocene nesprejemljive. Samo Ustavno sodišče je na nekaj mestih obrazložitve reklo, da gre pri ocenjevanju, ali kaže istočasno izvesti volitve in referendum o volilnem sistemu, za politično ocenjevanje. Zakaj naj bi torej politična ocena državnega zbora, ki je drugačna kot politična ocena Ustavnega sodišča o tem vprašanju,

predstavljala nič manj kot ogrožanje načela o delitvi oblasti kot temeljnega načela parlamentarne demokracije?

S o d n i k
dr. Lojze Ude

Se pridružujem

s o d n i k
dr. Janez Šinkovec